

ЗАКАЗНОЕ

3 № 12
Центр

221

1176

Куда г. Киев-54
вул. Занозва
№ 52, кв. 38

Кому Машеку Володимиру
Антоновичу

Индекс предприятия связи и адрес отправителя
305888

Холтовська обл.
Тадарівський район
с. Шинка
Шамово Дрез. Ауца

752054

Пишите индекс предприятия связи места назначения

252054, Київ-54

вул. Зкарова, №52, кв. 38

Мамеку Володимире Антоновичу.

Мамонтий Володимире Антоновичу!
Читав Ваші матеріали в "ЛГ" ур. 20 бер.
1933 року. Я сам в тому році народився,
і якимось чином всім в, згідно, керу
це все, дякую матері.

Я сам вчитався - під керівництвом
вашою під керівництвом стоті і бреш;
мудроством до доту постою здрю,
яке мені знаходиться у виставці
"Троїца", потім оцін і об'єктивних
під керівництвом - критичних матеріалів,
функцій в шкільній турнірот
яке реєстраційних листів, першу
при реєстрації родинної листів "буль-
ки в колегіуму" підоб'єктивних.

Надсилаю Вам до речей про
шкільні 33-го свого перебування, і
якимось чином, використовую, якщо
не зможе, то повернувши цей ма-
теріал на мою адресу;

315888, Сталевська область

Тадизовий район

с. Ціпки ШАНЬКО Григорій

Андрійович

Р.С. 202 Ва, знову, і знову завідувачем
роботами та іншими сировами, знову
всіма в у всіх вистав.

Мир, з повагою Шляхотко

12.03.89р.

ПАМ'ЯТЬ.

/ Поема /.

I. Початок шляху.

В моїй анкеті - тридцять третій рік:

Важкий, голодний, безприпичний...

Як мати, не змикаючи повік,

Щоб вижив я, молилася щодібно.

Тож, дяка - їй, бо хліба не було

В дідівській хаті.

І тоді свекруха,

Як в димарі свистіло і гуло,

Невістці тихо мовила на вухо:

- Ти кілька днів йому груді не дай -

І все скінчиться. Гачиш - як сутужно?..

Та мати уночі, здавалось, невзначай

Вставала мовчки, човгала натужно

До запічка, де ротом я зівав,

Стояла мить, до пазухи притисши...

Снагу життя з грудей її вбирав,

Щоб підрости, хоч канельку, хоч трішки.

Любов і щедрість з молоком сотав -

І вижив я у переддень фашизму,

З-під столу перші кроки карбував,

Як за вікном вже досягали вишні.

А потім пізно вечером зайшли

З наганами похмурі в хату двоє -

В імлісту темінь батька повели...

До шибки лячно з матір'ю обое

Припали ми.

Та лиш вітри гули

Колучі, рвійні, з норовом вогненным...

Оселею щем і смутком сповили,

А дні, мов коні, мчали так шалено.

...Прийшла весна - і я корівку пас,

до школи готував уже лаштунки,
 Щоб з дітлаками йти у перший клас,
 Вбирати з "Гукваря" науки подарунки.
 Та вересень ще в мріях лиш витав,
 Була пора дмухняних сінокосів.
 Червневий вечір зорі розсипав,
 Гули джмелі й медами пахли роси.
 О, як далеко ще до гроз було...
 Схилився досвіток на плечі ночі.
 Хай інший раз, бо з пам'яті зійшло,
 Я розповім, які у смерті очі.

2. Очі.

Ще трави гріли у долонях роси,
 Ще на розвиддя лиш благословилося,
 Як зойкнув ранок птахом-стоголосим,
 І громовиці в судоргах забились.
 А темні цятки із-під крил з хрестами
 Над леготом колось - вже зовсім близько...
 І обхопивши голову руками,
 Завмерла мати над дитям в колисці.
 Земля стогнала, в розпачі дивилась,
 Як гнулися поранені тополі...
 Смерть реготала і в злобі бісилась,
 Аж сивий обрій корчився від болю.
 Та був лиш перший день.

О, як багато
 Випробувань чекали на солдата,
 Щоб зупинити танкові армади
 Й багряний стяг підняти над лігвом ката...
 Ще скільки бомб і залпів мінометних,
 Смертельних мук Майданика й Дахау
 У сейфах потаємних і секретних
 Благословлялись біснуватим хамом.

Та над усе запам'ятав я очі:
 Огидно-хижі і змітно-чорні
 Із жерл дивились в голубі дівочі,
 Сливово-темні, карі, непорочні,
 В білясто-золотаві неба й поля,
 Мов терну відсвіт, а чи озер лазурність, -
 Мільйони кольорів і стільки ж долей,
 Любові й пісні - в них одна співзвучність.

3. Спогади.

О, спогади...

Важкі военні роки...
 За ними - інші в сивинах вітрів.
 ... Длубав десь батько кам'яні мерзлоти,
 А чи сконав у холоднечі днів.
 І все ж йому судилась доля інша -
 З ведмедами запону розірвать,
 Щоби від Волги до Берліну пішки
 Із друзями страшну війну вбивать.
 Та докищо сталеві скрині Клейста,
 Піднявши хоботи, немов тупі слони
 Нахабно сунули...

З гірким протестом
 Дивились матері, як падали сини
 Й молили бога, проклинали ката...
 Ті відступи серця вогнем пекли,
 Поранених в сараях, в ямах, в хатах
 Для нових битв надійно берегли.
 Кінчавсь терпець. Хотілось з автоматом
 На герць рішучий з ворогом іти...
 Був сорок третій - і була розплата,
 І праглося до світла, до мети.

4. Прогірчена доля.

Усіх блокад розсікла мужність пута,

В кільце залізне ворога затисла.
 Європа в подиві була прикута,
 хто день святий виборював на Віслі.
 Той день - в бинтах кривавих і гарячих
 У сорок п'ятому...

Вже травень-близько!..

Без рук, без ніг - утинки і незрячі
 Верховному за все вклонялись низько.
 У костюмахи - свастика в зіницях
 Ще ворушилася...

Та фюрер плазом

Від ляку з перекошеним обличчям
 Із Евою спішили в бункер разом.
 А смерті наближали Перемогу
 Життям мільйонів, совістю звитяги.
 Та тих, хто прагнув рідного порога,
 За слово, чи натяк - в Сибір погнали.
 Прогірчених пекучих років пам'ять!..
 Немов мурашки поповзли по спині...
 Крізь крематоріїв зловіщі пащі
 Пройшла любов, щоб утвердити Людину.

5. Зневіра.

Чи грішний, а чи праведний - і досі,
 Як вижив, не збагну, в тім тридцять третім,
 Як по війні - кололи ноги босі
 Гірчак, будячка і пекучі стерні.
 Та над усе затамив - старші вчили:
 "Великий вождь і батько всіх народів,
 Лиш він один дає снагу і сили!.." -
 Кричав й молився при любій нагоді.
 І та величність у кістки вгризалась,
 Зневіра в неї страхом пропікала
 Всю плоть.

Свідомість глузду полишалась,

Десятки тисяч в таборах сконали,
 хто прагнув правди - в гості до ведмедя,-
 На Соловки, як кажуть у народі.

- За Сталіна! - кричали на бенкеті
 Й ті Лизи всі за "батька" були горді.

А скільки ще

тих "сталінів" манюніх
 Із трударя вичавлювали слово,
 За нього потім - спустять тобі нюні,
 Зазначать в рапортах: "Гаплик... Готово!"
 І вже під три чорти - лаштуйсь, збирайся
 На саму Північ,

за полярне коло!..

І тридцять третій -

до осель вертався,

Як в сорок сьомому давали в школі
 Черпак гороху і черствий шматочок...
 Та ми раділи - скоро буде літо,
 І зграйками, зібравшись у куточок,
 Зоріли в поле - колосилось жито.
 ... І вже пізніше - в трудовім розгоні,
 В якій не був життєвій круговерті,
 У пам'яті, мов коні на припоні,
 Полинні роки ті - в моїй анкеті.

6. Критерії сутності.

Молодші нині старшим дорікають:
 Де ви були, чому тоді мовчали?
 Цілком резонно суть усвідомляють,
 Та забувають Істини начала.
 Від А до Я - всього лиш тридцять літер,
 Життя людині лиш одне дається.
 Недарма кажуть: мабуть, в мізках - вітер,

Хто з неудаць кепкує і сміється.
 А треба ж вистоять і труднощі збороти!..
 О, скільки їх було в усі епохи:
 Леви й левиці, тигри й кашалоти
 Вбивали нас і підставляли ноги,
 Щоб ми, упавши, більше не вставали,
 Підчас провокували ще й на підлість.
 Та ми і в горі не зігнулись.

Знали -

Минуше все.

Нетлінна - людська гідність.
 Лиш чесний труд і духовність справжня -
 Критерії діянь, вінець усьому.
 І перш, ніж говорити про вчорашнє,
 Себе побач в усім людським огромі.
 Поменше - язиком, а - розумом й руками,
 Щоб вдячність шире інших заслужити.
 Що створено хвилинами й віками -
 То суть буття, народу спільне жито.
 Без кореня - не буде в древа плоду,
 Без світла - не кристалить срібна чаша.
 Без мови й звичаїв - немає родоводу,
 Без пам'яті - міліє сутність наша.

Григорій Шанько, вчитель-літературознавець,
 С.Ціпки Гадяцького району на Полтавщині.